

نگاه فناورانه به محرومیت زدایی

سعید سلیمانی

مدیر برنامه توسعه اقتصاد دانش بنیان در مناطق محروم

برنامه ملی توسعه اقتصاد دانش بنیان در مناطق محروم با توجه به حمایت‌ها و رویکردهای دوره چهارم معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان تاکنون موفق شده و به شکل مناسبی در جهت احقاق اهداف مورد انتظار پیش رفته است تا در سال ۱۴۰۳ شاهد اقدامات مؤثر و پربارتری در این زمینه باشیم. از مهم‌ترین مواردی که در زمینه رویکرد و نگاه به چالش‌های مناطق کم‌برخوردار اتخاذ شده، همین است که این مناطق صرفاً به عنوان بازاری برای توسعه محصولات دانش بنیان در نظر گرفته نشوند؛ بلکه مهم‌ترین دغدغه آنها رفع مسأله محرومیت زدایی با استفاده از ابزار علم و فناوری است. البته که حل این چالش‌ها با نگاه نوآورانه به بازارسازی شرکت‌های دانش بنیان نیز منجر خواهد شد. چشم‌انداز اصلی این برنامه ایجاد رویکردی نو در توسعه مناطق محروم با تکیه بر ظرفیت‌های بومی منطقه خواهد بود و تلاش خواهد کرد که نوعی هم‌افزایی با نهادهای عمومی و خصوصی در راستای تقویت اقتصاد این مناطق رقم بزند در عین این‌که ابزار اصلی‌اش دانش و فناوری باشد. توجهی به اقتصاد دانش بنیان در این مناطق عوارض زیادی را با خود به همراه آورده است؛ تاب‌آوری را کاهش داده و موجب شده است تا میان دو مقوله رشد و پیشرفت تناسب چندانی وجود نداشته باشد. باید این مسائل و چالش‌ها را با نگاه دانش و فناوری بررسی کرد تا بتوان به توانمندسازی اشتغال‌های خرد در این مناطق امیدوار بود. امید است تا با اصلاح این رویکردها، بتوان شرایطی را رقم زد که سرمایه‌های اجتماعی در این نواحی افزایش یابد.

بررسی اهداف و چشم‌انداز برنامه ملی توسعه اقتصاد دانش بنیان در مناطق محروم

محرومیت زدایی بانسخه فناوری

از محدودیت‌ها، تعداد محدودی پایگاه تجميع امکانات ممکن است در کشور شکل بگیرد و به این ترتیب برخی از نواحی با فاصله گرفتن از این مراکز، اشکال مختلفی از محرومیت را تجربه کنند. معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری با تدوین برنامه‌ای ملی در تلاش است از ابزار علم و فناوری و اقتصاد دانش بنیان برای رفع این معضل بهره بجوید.

کشور ایران با اقلیمی پهناور و گسترده به لحاظ جغرافیایی مناطق متنوع و متعددی را در بر گرفته است. این وسعت حیرت‌انگیز که غرور ملی‌مان را به وجد می‌آورد و پیشینه غنی و سرشاری به لحاظ تمدن رقم می‌زند، ممکن است آفتابی را هم در پی داشته باشد؛ به هر روی به دلیل برخی

صادق کاشفی
خبرنگار
پیشران

مستضعفان و... منابع زیادی را به رفع محرومیت در چنین مناطقی اختصاص داده‌اند و بخش‌های عمده‌ای از منابع استانی هم معطوف به این معضل شده است اما خروجی این رویکرد چندان رضایت‌بخش نبوده است؛ اگر این منابع به حوزه اقتصاد دانش بنیان وارد شود، به نظر می‌رسد اتفاقات بهتری رخ دهد. حالا با ایجاد توافق نامه چند جانبه استانی، می‌توان بخشی از این منابع را به حوزه دانش بنیان اختصاص داد تا با کمک معاونت علمی، بتوان منابع لازم جهت توسعه زیرساخت‌ها را فراهم کرد.

اصلاح برخی از سیاست‌گذاری‌ها

در رویکردهای سیاست‌گذارانه مشکلاتی وجود داشته که موجب شده در راستای رفع مشکلات مناطق کم‌برخوردار، به مؤلفه دانش و فناوری چندان توجهی نشود. به نظر می‌رسد از مناسب‌ترین الگوهایی که به واسطه آن می‌توان سطح درگیری مردم مناطق کم‌برخوردار با مسائل اقتصادی را بالا برد، افزایش تعداد تعاونی‌ها در حوزه اقتصاد دانش بنیان باشد؛ با این‌که در کشور شاهد حدود ۱۰۰ هزار تعاونی هستیم، اما حدود ۱۰۰ تعاونی در حوزه دانش بنیان شکل گرفته است. در همین راستا سند «توسعه تعاونی‌های دانش بنیان: رشد و ارتقاء» در حال تدوین است که قرار است تا انتهای سال از آن رونمایی شود و قرار است ارتباط میان تعاونی‌ها و اقتصاد دانش بنیان را تقویت کند.

امکاناتی نظیر مسکن، ساختمان‌های درمانی، بازارگاهی و... که در مناطق محروم به وفور رؤیت می‌شود از معضلاتی است که برنامه ملی توسعه اقتصاد دانش بنیان در مناطق محروم قصد دارد در راستای برطرف شدن شان بکوشد. در این حوزه هم اگر راه‌حل‌ها مبتنی بر محصولات دانش بنیان و طرح‌های نوآورانه و فناوریانه باشد، این مشکلات به اشکال ساده‌تری قابل برطرف شدن خواهد بود. برای مثال در حوزه مسکن روستایی، اگر فناوری‌های جدیدتری که در ساختن مسکن سریع و ارزان قابل استفاده هستند به کار گرفته شود، این فرصت به وجود می‌آید تا خانه‌های روستایی مقاوم‌تر و ارزان‌تری نسبت به مسکن‌های مناطق شهری داشته باشیم.

تأمین منابع زیرساختی در نواحی کم‌برخوردار

به دلیل وسعت ایران، برخی مناطق دسترسی خوبی به زیرساخت‌های علم و فناوری ندارند. برای مثال به دلیل دورافتادگی و شرایط استانی برخی مناطق، دسترسی آنها به زیست بوم علم و فناوری وضعیت خوبی ندارد. برنامه ملی توسعه اقتصاد دانش بنیان در مناطق محروم در این حوزه تمهید خاصی اندیشیده که قرار است به صورت آزمایشی در استان هرمزگان مورد بهره‌برداری قرار گیرد و آن ایجاد صندوق معین منطقه‌ای است؛ دستگاه‌های محرومیت‌زدا نظیر ستاد اجرایی فرمان امام (ره)، بنیاد

برنامه ملی توسعه اقتصاد دانش بنیان در مناطق محروم در سال ۱۴۰۲ تشکیل شده است. نگرشی که در بدو شکل‌گیری این برنامه، در این گزاره خلاصه می‌شود که اگر محرومیت محصول مشکلات اقتصادی و اجتماعی است، علم، فناوری و نوآوری می‌تواند به عنوان عناصر قدرت نقش مهمی در زدودن این محرومیت ایفا کنند. چشم‌انداز کلی این برنامه به چهار بخش اصلی تقسیم می‌شد: اقتصاد روستایی، زیرساخت، توسعه زیست بوم علم و فناوری در این مناطق و سیاست‌گذاری. دفتر برنامه ملی توسعه اقتصاد دانش بنیان در مناطق محروم در تلاش است تا با تحقق اهداف و چشم‌اندازهای ترسیم شده، برخی چالش‌های مناطق محروم را رفع کند.

افزایش تاب‌آوری اقتصاد روستایی

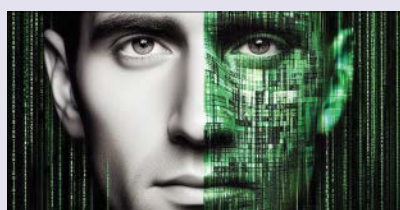
با توجه به ظرفیت‌های بومی مناطق کم‌برخوردار، می‌توان با فعال‌سازی الگوهای به‌روز دنیا، نظیر توسعه فناورانه زنجیره ارزش، اقتصاد مناطق کم‌برخوردار را بهره‌ورتر کرد که این مهم در دستور کار برنامه ملی توسعه اقتصاد دانش بنیان در مناطق محروم قرار گرفته است. با این نگرش می‌توانیم موجب برطرف شدن دسته‌ای از نیازهای روستایی و خودکفایی باشیم تا تاب‌آوری نیز افزایش یابد و ثروت‌زایی بیشتری در منطقه رقم بخورد.

زیرساخت؛ یکی از معضلات بنیادی

دسترسی به منابع آب و انرژی و همچنین نیاز به

راهکار هوشمند برای احراز هویت

خاورمیانه، محصولات و خدمات خود را به بازارهای داخلی و خارجی عرضه کرده است. شناسایی عنبیه، جدیدترین و انحصاری‌ترین فناوری تشخیص هویت در دنیاست که علی‌رغم تحریم‌های شدید، به صورت کاملاً بومی در این شرکت

است. شرکت‌های دانش بنیان ایرانی نیز در همین زمینه دست به نوآوری‌های مهمی زده‌اند. شرکت دانش بنیان «رایبین پارس» دارای پشتوانه‌ای ۱۰ ساله است که با ارائه راه‌حل‌های بیومتریکی نیازهای امنیتی مشتریان خود را تأمین می‌کند. مؤلفه‌های بیومتریکی به‌کار گرفته شده در سامانه‌های این شرکت شامل عنبیه چشم، چهره و اثر انگشت است که هر سه به صورت کاملاً بومی و بدون استفاده از هیچ‌گونه کد منبع خارجی تهیه شده و به بهره‌برداری رسیده است. این شرکت به عنوان اولین و تنها شرکت مستقل ارائه‌دهنده سیستم‌های اجرایی تشخیص هویت مبتنی بر شناسایی عنبیه چشم در

با پیشرفته‌تر شدن فناوری و رشد استفاده عموم مردم از آن، بدیهی است که تأمین امنیت‌های سایبری هم روز به روز به مقوله‌ای پیچیده‌تر و حساس‌تر تبدیل شود. فناوری‌های امنیتی که شاید سال‌ها و دهه‌ها پیش می‌توانستند داده‌ها و اطلاعات کاربران را مصون نگه‌دارند، امروزه با پیشرفت چشمگیر سیستم‌های اطلاعاتی و همچنین با بیشتر شدن تهدیدات و حملات سایبری ممکن است دیگر کارایی چندانی نداشته باشند. حتی بسیاری از راه‌حل‌های امنیتی امروزی در دسترس عموم مردم نیز ممکن است برای برخی سازمان‌ها کارایی کافی را نداشته باشد و اطلاعات و داده‌های ارزشمند را به خطر بیندازد. از همین رو استفاده از روش‌های جدید احراز هویت از دغدغه‌های جدی دنیای فناوری دیجیتال

ابداع و هم‌اکنون در قالب محصولات متنوعی وارد بازار شده است. «سپید سیستم شریف» دیگر شرکت دانش بنیان فعال در این حوزه است که از سال ۱۳۸۹ و با هدف حضور مؤثر در صنعت انفورماتیک و در حوزه سیستم‌های کنترل تردد، حضور و غیاب و اتوماسیون اداری در کشور آغاز به کار کرده است. از ابتدا، تمرکز سپید سیستم بر طراحی، تولید و ارائه خدمات در حوزه نرم‌افزار و سخت‌افزار سیستم‌های کنترل تردد و حضور و غیاب به شرکت‌ها، سازمان‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری بوده است. هدف اولیه این شرکت ارائه سامانه‌های کنترل تردد، حضور و غیاب و در بعد گسترده‌تر، ارائه راه‌حل‌های جامع کنترل تردد در سیستم‌های امنیتی با استفاده از فناوری به‌روز برای مشتریان است.